

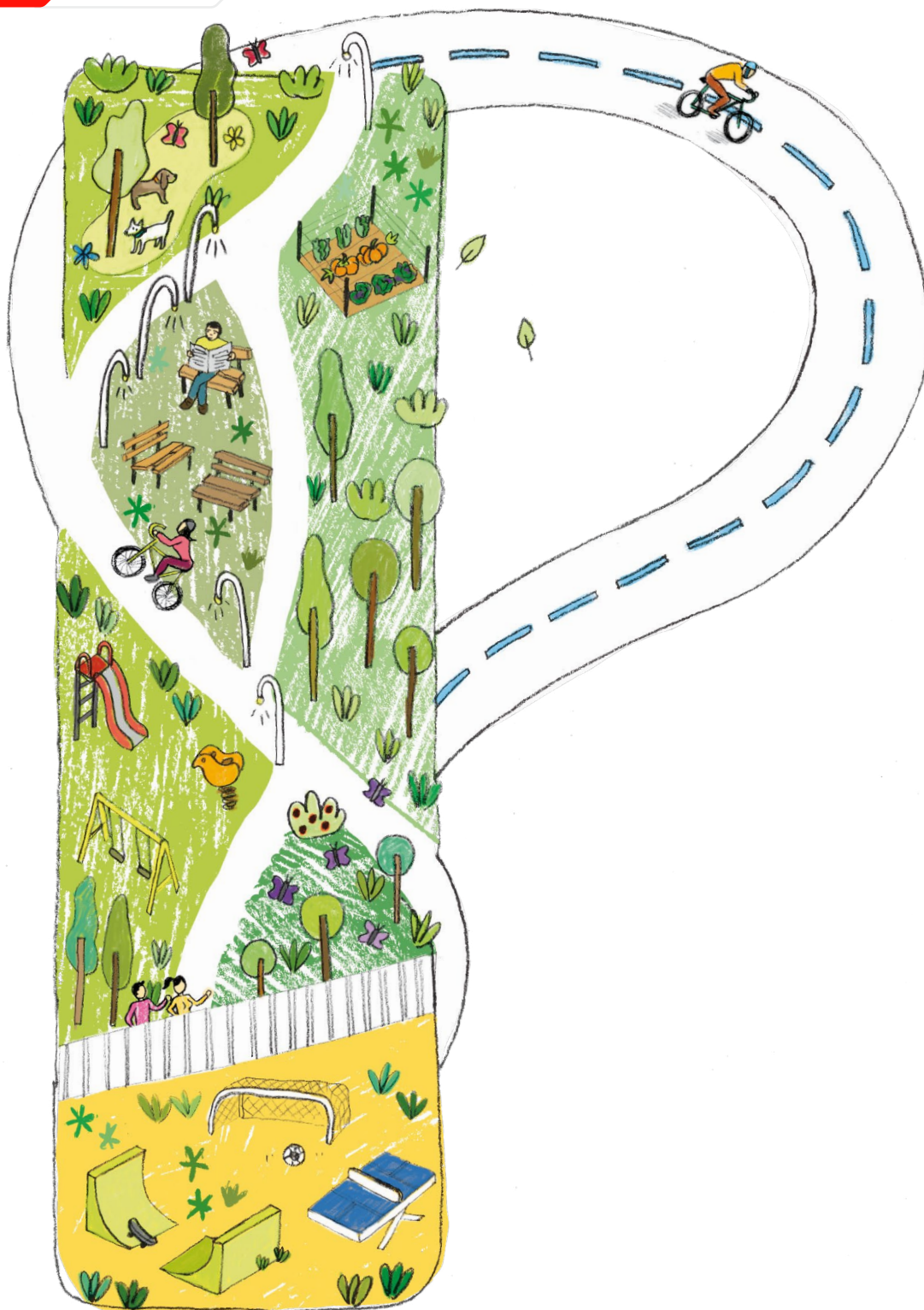
COMPARTIM
UN FUTUR

Pedals al Parc

Cicle Superior de Primària
Primer Cicle d'ESO
Públic familiar

PROGRAMA
Metropolità d'Educació
per a la Sostenibilitat

Escolars

Presentació

L'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) es constitueix el juliol de 2011 com a nova forma d'organització de la conurbació de Barcelona i els 35 municipis del seu entorn, d'acord amb la Llei 31/2010. Així, l'AMB substitueix les tres entitats metropolitanes vigents fins aleshores: la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, l'Entitat del Medi Ambient i l'Entitat Metropolitana del Transport.

Una part important de la feina que porta a terme l'AMB és l'educació per a la sostenibilitat, és a dir, contribuir a fer que els seus habitants (des dels escolars fins als adults, passant pels responsables tècnics i polítics) prenguin consciència de les problemàtiques ambientals que existeixen, adquireixin els coneixements, actituds i aptituds necessaris per fer més sostenibles les seves activitats, així com fomentar la participació en les solucions a les problemàtiques que puguin sorgir.

Per aquest motiu s'ha elaborat el Pla de Sostenibilitat de l'AMB 2014-2020, aprovat pel Consell Metropolità el 28 de gener de 2014, el qual durà a terme 100 accions per a la millora de la sostenibilitat ambiental fins al 2020. Entre les actuacions, hi destaca el Programa Metropolità d'Educació per a la Sostenibilitat 2014-2020 (PMES), que es planteja el repte de modificar la societat de la informació i el coneixement en la capacitat ciutadana per a una acció responsable i transformadora de la societat.

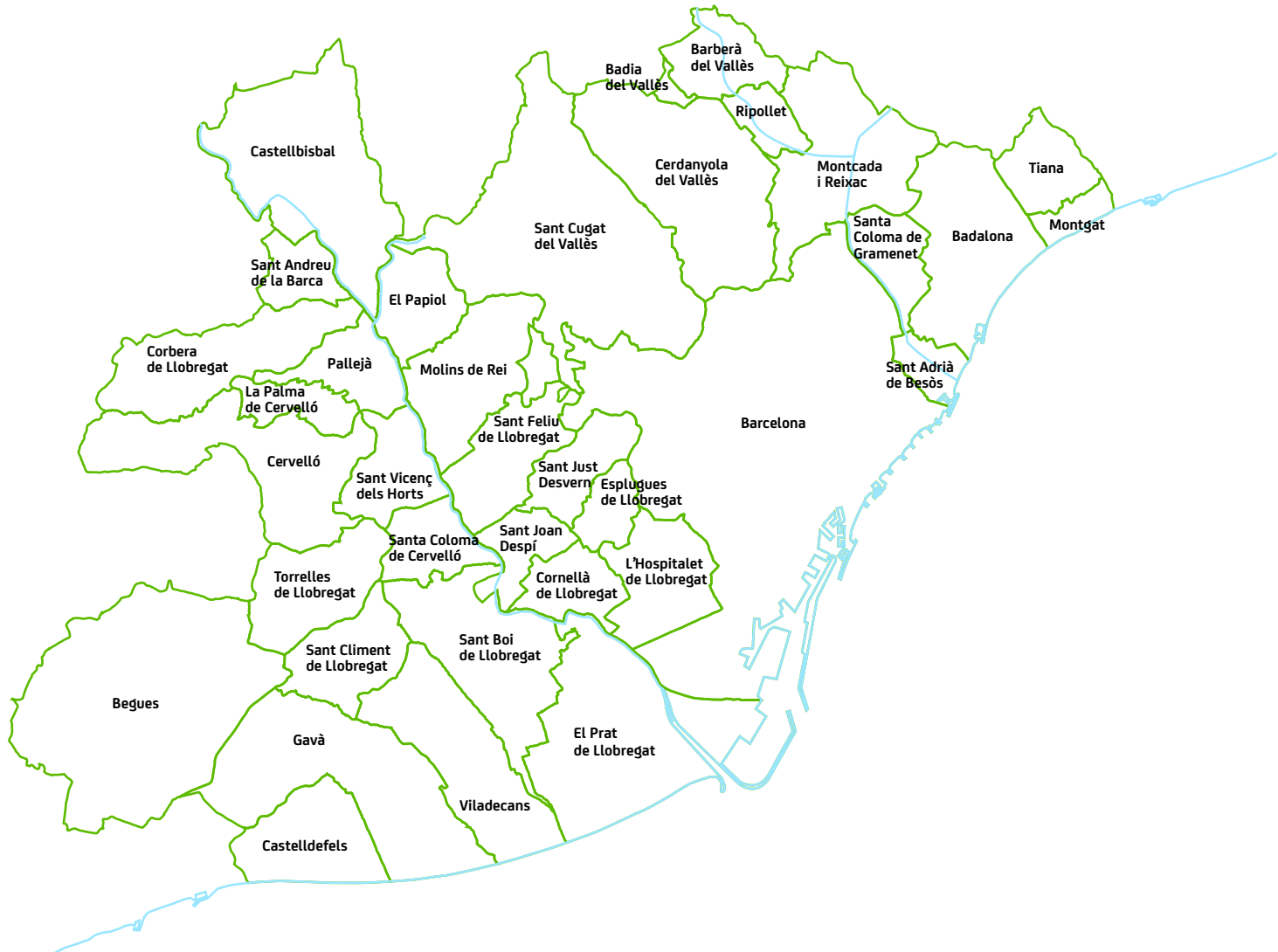
El PMES ofereix diverses activitats, com ara visites guiades, tallers i xerrades sobre temàtiques variades: el cicle dels residus, el cicle integral de l'aigua, el canvi climàtic, les energies, la salut ambiental, els parcs i les platges metropolitanas. A través d'aquestes activitats, dirigides a tot tipus de públic, es pretén aconseguir l'educació, la conscienciació, l'aplicació de valors i la invitació a actuar.

En aquest marc es presenta l'activitat *Pedals al Parc*, que dona a conèixer els beneficis ambientals i socials dels espais verds urbans.

A més, l'activitat aporta estratègies aplicables a la vida quotidiana que contribueixen a millorar l'entorn i evitar el canvi climàtic, al mateix temps que aporta beneficis per a la nostra salut, com el que comporta la utilització de la bicicleta.

L'AMB (Àrea Metropolitana de Barcelona) és una administració pública que té competències en els àmbits de la cohesió social, la planificació territorial i l'urbanisme, la mobilitat, el transport, la gestió de residus, l'abastament i el sanejament d'aigua, la gestió i el foment de les energies renovables, la protecció del medi ambient, l'habitatge social, les infraestructures i la promoció econòmica del territori metropolità.

ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA

PER SABER-NE MÉS SOBRE
L'AMB, ENTRA AL WEB:
www.amb.cat

PROGRAMA
Metropolità d'Educació
per a la Sostenibilitat

POTS TROBAR TOTA LA INFORMACIÓ SOBRE EL
PROGRAMA D'EDUCACIÓ PER A LA SOSTENIBILITAT A:
www.amb.cat/educaciosostenibilitat

Descripció de l'activitat

Públic

L'activitat **Pedals al Parc** s'emmarca en el Programa Metropolità d'Educació per a la Sostenibilitat (PMES) de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i s'adreça a:

- Alumnes de 5è i 6è (cicle superior de Primària) i 1r i 2n d'ESO (primer cicle d'ESO) o grups de nivell equivalent.
- Públic familiar.

Objectius de l'activitat

- Identificar el valor ambiental i ecològic dels parcs urbans i dels espais verds metropolitans, sobretot en un espai tan densament poblat com és el territori metropolità de Barcelona.
- Donar a conèixer el parc com a exemple d'espai d'interès sociocultural i ambiental.
- Fomentar la mobilitat sostenible a través de l'ús de la bicicleta de manera cívica i respectuosa amb els vianants i usuaris del parc.
- Fomentar la pràctica regular d'activitat física i l'adquisició d'hàbits saludables.

- Fomentar el sentiment de pertinença al territori metropolità.
- Aplicar el coneixement après durant l'activitat per actuar vers la protecció del medi i l'entorn més proper.
- Capacitar per la participació i la governança ciutadana.

Orientacions didàctiques

Totes les dinàmiques que formen l'activitat s'han dissenyat de manera que l'eix vertebrador sigui les accions quotidianes i l'observació del paisatge proper, així com la identificació dels beneficis ambientals i els efectes sobre la salut de les persones que aporten aquests espais urbans.

La proposta metodològica es basa en l'anàlisi d'experiències quotidianes, l'observació directa de l'entorn i l'anàlisi de l'evolució del paisatge i usos dels espais del municipi. A través de l'anàlisi conjunta de l'entorn es pren consciència de la importància que les nostres accions individuals i col·lectives tenen sobre el medi i també sobre la nostra salut.

L'activitat té una durada aproximada de 3 hores i es realitza conjuntament amb el Parc Ciclista del Llobregat, gestionat pel Consell Esportiu del Baix Llobregat, que realitza la part de l'activitat relacionada amb el manteniment de la bicicleta i la seguretat viària.

L'equip educatiu de l'AMB realitza la part de l'itinerari sostenible (en termes ambientals i de mobilitat) pel Parc de la Font Santa (Sant Joan Despí, Esplugues de Llobregat, Sant Just Desvern), de la Xarxa de Parcs Metropolitans.

Per tant, l'activitat es divideix en dos blocs d'una durada aproximada d'1,5 h cadascun. El grup classe es divideix en dos perquè cada subgrup faci una part i després s'intercanviïn.

Parc de la Font Santa

PUNTS D'INTERÈS

- Dehalleria**
La dehalleria és una instal·lació municipal que permet de la recollida selectiva d'alguns residus que no tenen recollida al carrer. Disposem de servei d'arranjament al carrer.
- Jardí de les Papallones**
Recurs educatiu que ens permet observar els insectes i les plantes, conèixer les seves relacions i la importància que tenen per al nostre entorn. El jardí està dissenyat per abastir la presència de papallones i altres insectes que contribueixen a la biodiversitat del parc, són indicadors de bona salut ambiental i enriqueixen el patrimoni natural.
- Les vinyes**
Aquesta vinya, amb prop de 700 cepes de les varietats Merlot i Moscatel, ens ofereix un petit espai agrícola de la Font Santa. Aquí, la vinya s'organitza a partir del munt d'espaldar, degut a l'efecte d'ombra que es produeix a les cunetes. Al voltant de la vinya, es poden observar algunes de les espècies de fauna que habiten al parc, com coloms, sudores, conills i encants que venen a menjar els grans de raïm.
- Jugatec ambiental**
La jugatec ambiental ofereix propostes per jugar en família i per aprendre els valors dels parcs metropolitans i el seu entorn ambiental. En aquest espai hi ha un petit circuit educatiu del parc, el seu entorn i un espai de joc i s'hi realitzen tallers diversos.

- Antic abocador/semences**
Aquí es van crear les primeres semences que l'any 1987, el baró de la Font Santa va utilitzar com a abocador. Per aquestes raons van aparèixer la font, els fruits i la fontana de pedra i cobert de cançons que generaven els residus orgànics en descomposició. La comunitat del parc va permetre restaurar l'antic abocador i transformar-lo en un espai verd per al nostre ciutadà.
- Els arbres, què ens diuen?**
Avui dia la majoria dels arbres i arbusts tenen una funció ornamental, però també ens plantem per aportar la font, els fruits i la fontana de pedra i cobert de cançons una funció comunicativa. Per exemple, un arbre davant d'un edifici indica un espai que els hi donem un petit espai, amb dos arbres es poden crear un petit espai, amb tres poden passar a un petit espai.
- Escultura La família de l'home**
Una escultura de bronze i ferro, obra de Xavier Andreu Camps, realitzada el 2004. Amb el seu disseny i forma, vol ser un símbol d'unió i de defensa de la natura. És un símbol d'unió i de defensa de la natura. És un símbol d'unió i de defensa de la natura.
- Torre ATLL (Aiguies Ter Llobregat)**
Aquesta torre és una de les obres més importants que funciona com a símbol de desenvolupament i de defensa de la natura. És un símbol d'unió i de defensa de la natura. És un símbol d'unió i de defensa de la natura.
- Horts urbans**
En l'hort urbà del Parc de la Font Santa hi ha un petit espai agrícola de la Font Santa. Aquí, la vinya s'organitza a partir del munt d'espaldar, degut a l'efecte d'ombra que es produeix a les cunetes. Al voltant de la vinya, es poden observar algunes de les espècies de fauna que habiten al parc, com coloms, sudores, conills i encants que venen a menjar els grans de raïm.

DESCARREGA'T EL MAPA DE L'ACTIVITAT AL PARC A: www.amb.cat/publicacions

Relació curricular

CICLE SUPERIOR D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Àrea: Medi natural i social Bloc: L'entorn i la seva conservació

- Reconeixement d'algunes característiques del clima de l'entorn.
- Utilització i interpretació de diferents representacions cartogràfiques per localitzar-hi elements importants del medi físic.
- Anàlisi dels elements naturals i antròpics que influeixen en la configuració del paisatge.
- Valoració d'actuacions que contribueixen a la protecció del medi.
- Realització d'un treball d'investigació a partir del plantejament de qüestions i problemes rellevants de l'entorn, mitjançant el treball cooperatiu i a partir de l'experimentació i l'ús de diferents fonts d'informació.

Dades CIP de referència

Educació, currículum: educació primària
I. Catalunya. Departament d'Educació
II. Catalunya. Servei d'Ordenació Curricular
1. Educació primària – Catalunya – Currículums
373.312.14(467.1)

PRIMER CICLE D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

Durant l'Educació Secundària Obligatoria, les ciències de la naturalesa es dirigeixen a analitzar problemes de l'entorn de l'alumnat i tenen en compte la valoració de les implicacions socials que comporten els coneixements i les aplicacions científiques actuals. Es pretén posar a l'abast de l'alumnat els coneixements que proporcionen maneres útils de comprendre el món i els seus problemes més rellevants, aquells que el ciutadà i ciutadana trobarà sovint al llarg de la seva vida i sobre els quals haurà de prendre decisions, especialment els relacionats amb els fenòmens quotidians, la gestió sostenible del medi ambient i la salut, tant la pròpia com la comunitària. Així, en fer comprensibles molts processos i fenòmens que són rellevants per a la vida dels nois i les noies, es donaran les condicions perquè puguin prendre decisions basades en arguments fonamentats en la ciència.

Ciències de la naturalesa

- Reconeixement de la terra com a sistema que conté els subsistemes atmosfera, hidrosfera, biosfera i geosfera, que interaccionen entre ells.
- Anàlisi de la importància que té per a la vida la fotosíntesi, per la funció reguladora de la temperatura.
- Identificació d'algunes variables que condicionen el temps atmosfèric.
- Argumentació de la importància de mantenir la biodiversitat.
- Elaboració de propostes per a mesures, individuals i col·lectives, d'estalvi energètic en l'entorn proper.
- Anàlisi d'un ecosistema proper a través de la identificació del paper de cadascun dels elements que el configuren.

Ciències socials, geografia i història

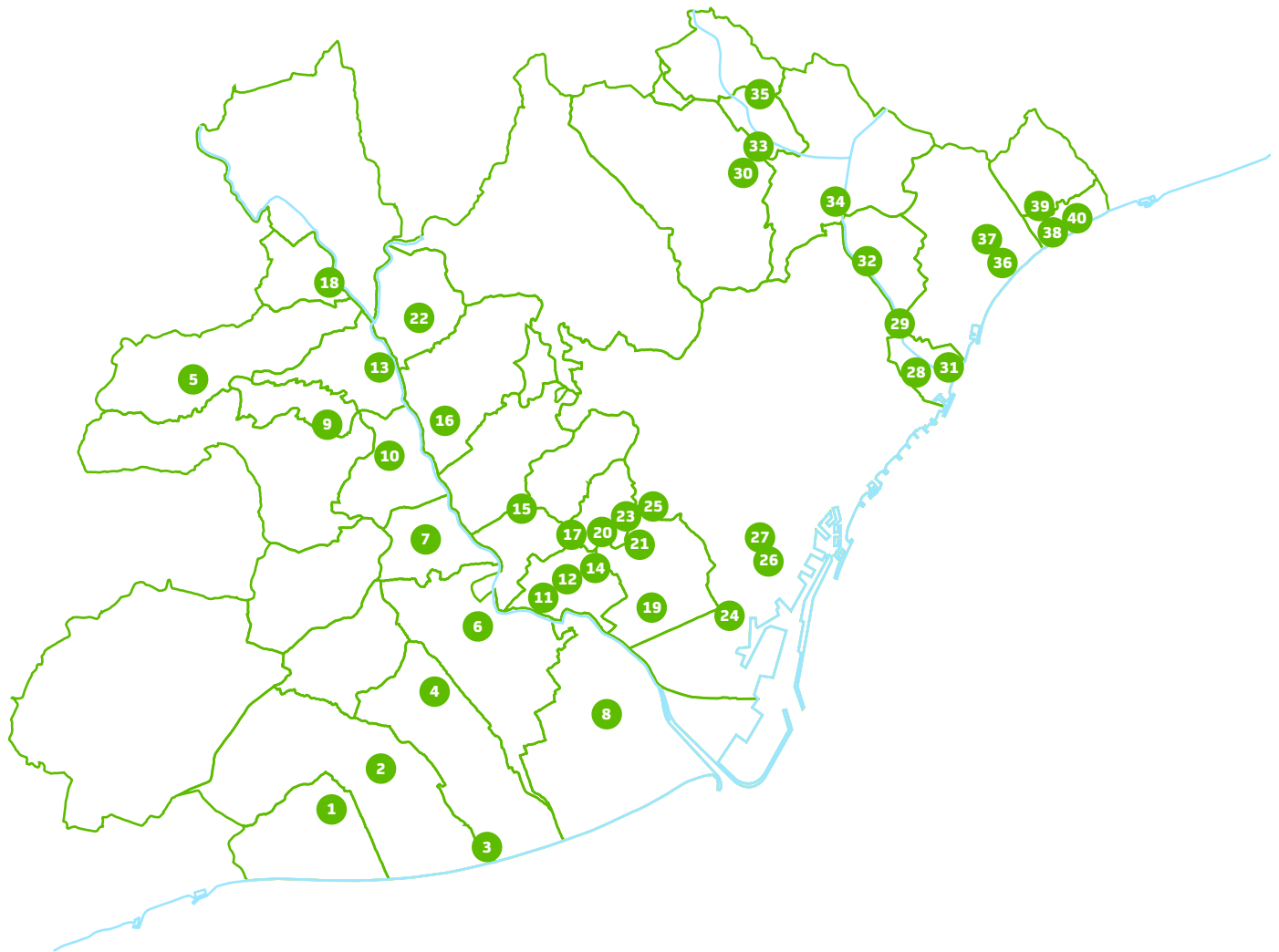
- Reconeixement del paisatge com a resultat de la interacció entre les activitats humanes i el medi.
- Anàlisi de la interacció entre els grups humans i el medi.
- Identificació dels factors bàsics del clima i de les principals varietats climàtiques a través de l'elaboració i la interpretació de climogrames i de la incidència de l'activitat humana sobre el clima.
- Descripció d'alguns casos d'impacte mediambiental derivats de l'acció humana.
- Identificació dels diferents tipus de recursos naturals renovables i no renovables.
- Valoració de les accions, tant individuals com col·lectives, que afavoreixen un desenvolupament sostenible.

Dades CIP de referència

Currículum educació secundària obligatòria
Títol a la coberta: Educació, currículum, educació secundària obligatòria
I. Catalunya. Departament d'Educació
II. Títol: Educació, currículum, educació secundària obligatòria
1. Educació secundària obligatòria – Catalunya – Currículums373.5(467.1)

SI VOLS CONÈIXER MILLOR ELS PARCS DE LA XARXA DE PARCS METROPOLITANS DE L'AMB, ENTRA A www.amb.cat/parcs

La xarxa de parcs metropolitans

Les zones verdes urbanes esdevenen espais de gran valor dins de zones densament poblades com és el territori metropolità. Permeten reduir les concentracions de gasos contaminants de l'atmosfera, regulen les temperatures i la humitat, fomenten la biodiversitat i a més són espais de trobada que potencien la cohesió social i ofereixen espais per a la realització d'activitats lúdiques i educatives.

La Xarxa de Parcs Metropolitans està formada per 40 parcs urbans, repartits en 27 municipis, amb més de 225 hectàrees. L'AMB, d'acord amb els ajuntaments metropolitans, en fa la gestió integral: la vegetació, el mobiliari, les

instal·lacions, els paviments i els elements construïts; així com la promoció dels parcs a través de la dinamització d'activitats i propostes educatives.

També s'han dut a terme actuacions d'inventari, estudis tècnics i gestió diferenciada, promoció de declaracions de protecció i divulgació dels arbres i arbusts singulars que per les seves dimensions, història, raresa botànica o qualitats estètiques mereixen una protecció especial.

Els parcs metropolitans són proveïdors de serveis ambientals. Solen ser parcs de gran superfície en comparació als altres parcs urbans. Entre d'altres, destaquen per proveir hàbitats a determinats ocells o amfibis que, si no, habita-

rien en zones urbanes (i que poden ser predadors de mosquits, per exemple), per actuar com a termoreguladors en èpoques de calor (en les zones d'ombra la temperatura pot arribar a ser 3°C inferior respecte a altres zones de la ciutat), per afavorir la presència de vegetació que pot absorbir contaminants atmosfèrics (com els arbres amb fulla de pàmpol gran que contribueixen a retenir partícules sòlides), per ser espais on s'hi pot trobar ombra i un espai menys artificialitzat, etc.

A més dels valors i beneficis ambientals, els parcs metropolitans són espais de trobada i de relació entre els veïns, de lleure i de tranquil·litat, de natura propera i amable.

ELS PARCS DE L'ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA

- 1 EL CASTELL (Castelldefels)
- 2 EL CALAMOT (Gavà)
- 3 L'ESTANY DE LA MURTRA (Gavà i Viladecans)
- 4 LA TORRE-ROJA (Viladecans)
- 5 LES PALMERES (Corbera de Llobregat)
- 6 LA MUNTANYETA (Sant Boi de Llobregat)
- 7 CAN LLUC (Santa Coloma de Cervelló)
- 8 NOU (el Prat de Llobregat)
- 9 L'ERMITA DEL PLA DE SANT JOAN (la Palma de Cervelló)
- 10 EL PI GROS (Sant Vicenç dels Horts)
- 11 LA INFANTA (Cornellà de Llobregat)
- 12 CAN CORTS (Cornellà de Llobregat)
- 13 LA MOLINADA (Pallejà)
- 14 CAN MERCADER (Cornellà de Llobregat)
- 15 TORREBLANCA (Sant Feliu de Llobregat, Sant Joan Despí, Sant Just Desvern)
- 16 LA MARIONA (Molins de Rei)
- 17 LA FONTSANTA (Esplugues de Llobregat, Sant Joan Despí, Sant Just Desvern)
- 18 LA SOLANA (Sant Andreu de la Barca)
- 19 BELLVITGE (l'Hospitalet de Llobregat)
- 20 LA SOLIDARITAT (Esplugues de Llobregat)
- 21 LES PLANES (l'Hospitalet de Llobregat)
- 22 EL CENTRE (el Papiol)
- 23 CAN VIDALET (Esplugues de Llobregat)
- 24 JARDÍ DE L'AMB (Barcelona)
- 25 CAN RIGAL (Barcelona)
- 26 JARDÍ BOTÀNIC (Barcelona)
- 27 JARDÍ BOTÀNIC HISTÒRIC (Barcelona)
- 28 BESÒS (Sant Adrià de Besòs)
- 29 EL MOLINET (Santa Coloma de Gramenet)
- 30 EL TURONET (Cerdanyola del Vallès)
- 31 EL LITORAL (Sant Adrià de Besòs)
- 32 CAN ZAM (Santa Coloma de Gramenet)
- 33 EL MASOT (Ripollet)
- 34 LES AIGÜES (Montcada i Reixac)
- 35 ELS PINETONS (Ripollet)
- 36 CAN SOLEI I CA L'ARNÚS (Badalona)
- 37 LA RIERA DE CANYADÓ (Badalona)
- 38 EL TURÓ DEL SASTRE (Montgat)
- 39 EL TRAMVIA (Montgat-Tiana)
- 40 EL TURÓ DEL MAR (Montgat)

El Parc de la Font Santa

Inaugurat el 1995, el Parc de la Font Santa està situat entre els municipis de Sant Joan Despí, Sant Just Desvern i Esplugues de Llobregat i forma part de la Xarxa de Parcs Metropolitans de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Antigament, aquest espai estava ocupat per la riera de la Font Santa i el torrent de Pont Reixat, que seguia el seu curs entre Collserola i el riu Llobregat. Al voltant, hi havia camps de vinyes, garrofers, ametllers i oliveres.

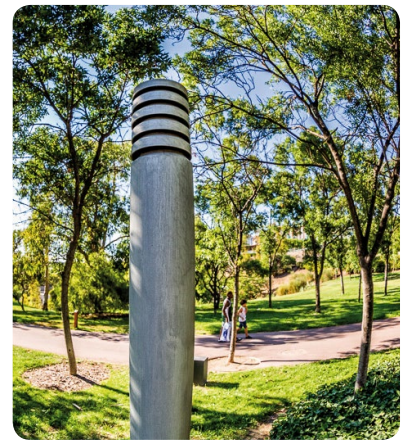
A partir de mitjan segle xx, es va convertir en una zona densament poblada. Els conreus de secà van anar desapareixent i van ser ocupats per diferents tipus de construccions i infraestructures. Degut a la modificació del paisatge i el relleu, els desbordaments de les rieres

cada vegada eren més freqüents. Per aquest motiu, cap als anys seixanta es va construir un col·lector que, vint anys després, va ser substituït per un de dimensions majors.

L'any 1987 el barranc de la riera de la Font Santa es va utilitzar com a abocador. En un any s'hi van llençar 230.000 tones de residus i es va omplir ràpidament. L'AMB, seguint la tasca de guanyar noves parcel·les de verd, es va plantejar un nou ús per a aquests terrenys. S'hi van realitzar treballs de sanejament, segellat i estabilització de l'abocador, fins recuperar 15,7 hectàrees. La creació del parc ha comportat una millora ambiental i paisatgística de primer ordre en un indret guanyat a l'abocador per al lleure ciutadà.

Saps què són aquestes xemeneies?

Són el testimoni de l'antic abocador que roman en el subsòl del Parc de la Font Santa. En la dècada de 1980, el barranc de la riera de la Font Santa es va utilitzar com a abocador d'escombraries. Després de tancar-ho, segellar-ho i estabilitzar-ho, l'espai es va recuperar com a parc metropolità.

Xemeneies de biogàs al parc de la Font Santa. Foto © Robert Ramos.

Un dels factors que va propiciar operacions com aquesta va ser la implantació de la recollida selectiva de residus. Al territori metropolità, es va iniciar l'any 1980 amb la introducció del contenidor per al vidre; va continuar el 1985 amb la recollida del paper i cartró, el 1992 es va iniciar la dels envasos lleugers i el procés va culminar el 2003 amb la implantació de la recollida de la matèria orgànica.

Sector de la riera de la Font Santa on actualment hi ha el parc (1936). Foto © Gilbert Guàrdia / Arxiu municipal de Sant Joan Despí.

Activitats relacionades

PROGRAMA

Metropolità d'Educació
per a la Sostenibilitat

PROGRAMA METROPOLITÀ D'EDUCACIÓ PER A LA SOSTENIBILITAT DE L'AMB

**Els secrets del canvi climàtic al
parc de Can Rigal**

**La vegetació singular del Parc
de Torreblanca.**

**La biodiversitat del Parc de Can
Solei i de Ca l'Arnús.**

El jardí de papallones i la vegetació
singular.

**El conreu de la vinya al Parc
de la Font Santa.**

Bioindicadors del canvi climàtic.

Els ratpenats de Can Vidalet.

**Dipòsit clausurat de la Vall
d'en Joan: un espai restaurat.**

La llera del riu Llobregat.

**Depuradora de Gavà i espai natural
de la Murtra.**

INFORMACIÓ I RESERVES:

reserves.pmes@amb.cat

www.amb.cat/educaciosostenibilitat

93 238 93 51

TOTES LES ACTIVITATS DE L'AMB SÓN GRATUÏTES

Disseny de la proposta didàctica
i continguts **Siboc Projectes Ambientals – AMB**
Producció editorial **RBA**
Disseny i direcció d'art **Lookatcia.com**
Il·lustracions **Júlia Gaspar**
Dipòsit legal: B 27237-2015